

Дата: 21.10.2022

Урок № 24

Тема: Основні віхи життя і творчості Івана Багряного. «Тигролови» як український пригодницький роман.

Мета: (формувані компетентності): предметні: ознайомлення з основними віхами життя і творчості митця, його громадянською позицією; уміння аналізувати твір щодо проблематики; розвиток культури зв'язного усного мовлення і мислення; ключові: уміння вчитися: навички пізнавальної діяльності та критичного мислення; комунікативну: навички спілкування в колективі та толерантне ставлення до думок та почуттів оточення; громадську любов до рідної землі; загальнокультурну: виховання активної громадянської позиції; повага до історії нашого народу та цінностей традицій українців.

Матеріали до уроку:

«Життя і творчість Івана Багряного»

Іван Багряний (справжні ім'я, прізвище та по батькові Лозов'ягін Іван Павлович) народився 2 жовтня 1906 року в селищі Куземин на Полтавщині (тепер Сумська область) у родині робітника-муляра. Навчався спочатку в церковно-приходській школі в Охтирці, а з 1916 по 1918 рік — у вищій початковій школі. У 14-річному віці був свідком жорстокої розправи чекістів із 92-літнім дідусем та дядьком, чия безневинна смерть вразила хлопця.

З 1920 року навчався в Краснопільській художньо-керамічній школі, яку закінчив 1922 року. З 1922 по 1926 рік працював на різних посадах: викладав малювання, працював на шахтах Донбасу.

З 1926 по 1930 рік навчався в Київському художньому інституті.

Писати вірші почав ще в школі, рано розпочав і свою літературну діяльність. 1

Чекіст — співробітник Всеросійської надзвичайної комісії в боротьбі з саботажем. Ця комісія була каральним органом, яка карала та залякувала населення, на захоплених територіях.

Те, що мистецтво — покликання, юнак усвідомлював уже з юних літ, але, навчаючись у художньому інституті, диплома так і не отримав, бо виявив себе «політично неблагонадійним».

Що ж означає «політично неблагонадійний»? Це той, хто понад усе любить свою Батьківщину і шанує рідні традиції і звичаї, вболіває за її долю. Для митців тієї доби такий ярлик був типовим явищем.

Молодий письменник привернув до себе увагу сумнівними ідеологічними позиціями, які прочитувались в його віршах, опублікованих у журналах «Глобус», «Червоний шлях».

У двадцятирічному віці І. Багряний почав друкувати оповідання й поетичні твори. Віршований роман «Скелька» з його національно-патріотичним пафосом викликав шалену лютю у тодішньої влади, тож твір був заборонений і конфіскований.

Вже тоді молодий поет встиг засвідчити свій небуденний хист збірками віршів «До меж заказаних» (1929); поемою «Монголія» (1927); історичним романом у віршах «Скелька» (1930).

Його неординарний характер і його незалежна вдача привернули увагу тоталітарної правлячої системи.

Після виходу у світ збірки оповідань «Крокви над табором»

І. Багряного арештували й засудили на п'ять років поселень на Далекому Сході. Його звинувачували в тому, що він хотів насамперед працювати для української культури, критикував політику СРСР, закликав українців орієнтуватись на Європу, а не на Москву.

Тоталітарний режим — це політичний режим, що характеризується відсутністю демократичних свобод, диктатурою і повним (тотальним) контролем держави над усіма сферами життя суспільства й особи.

1932 року Іван Багряний був заарештований та засуджений на п'ять років концтаборів БАМЛАГу (рос. Байкало-Амурский лагерь). Його арешт не паралізував вольової вдачі; він не став заляканою безмовною жертвою, а вів ідеологічний і психологічний двобій зі слугами тоталітарної системи. Багато що з пережитого описано в романі «Сад Гетсиманський», який можна вважати автобіографічним.

Терміну не добув — утік у 1936 році. Він переховувався між українцями місцевості Зелений Клин на Далекому Сході. Враження від життя серед дикої природи в оточенні земляків-українців, які на далекій чужині зберегли свою мову, віру, традиції, пізніше склали основу пригодницького роману «Тигролови».

Був повторно заарештований на початку 1938 р. й сидів у Харківській в'язниці НКВС 2 роки 7 місяців. Звільнили у 1940 році восени у зв'язку з важкою хворобою легень під нагляд. Умовне звільнення було обмежене місцем перебування, з якого не мав права виїхати. Це місто Охтирка, де й застала його війна.

1941 рік — початок Другої Світової війни. Багряний пробує знайти своє місце в УПА серед бандерівців. Він пише статті, листівки, бойові пісні й марші, малює агітаційні плакати. Але згодом розходиться у поглядах із керівництвом УПА й емігрує спочатку до Словаччини, а потім до Німеччини.

У письменника — в'язня сталінських концтаборів після закінчення війни був тільки одиний шлях — еміграція, тому він назавжди покинув свою батьківщину.

В еміграції, живучи переважно в Німеччині, Іван Багряний виявив велику творчу енергію — як поет, романіст, публіцист, політичний мислитель і діяч, організатор політичного життя.

Заснував газету «Українські вісті» — видавництво, яке друкувало заборонені твори українських письменників. Разом зі своїми колегами — емігрантами створює восени 1945 року. Мистецький український рух (МУР). Тут з-під його пера виходять романи: «Тигролови» (1944 р.— «Звіролови», друге видання — 1946 р.), «Сад Гетсиманський» (1950), «Огненне коло» (1953), «Людина біжить над прірвою» (1965) та інші твори.

Українська Повстанська армія — це підпільна українська військова організація під час Великої Вітчизняної війни, озброєне крило організації українських націоналістів.

Емігрувавши на Захід, письменник не зміг забрати сім'ю, яка залишилась у Радянському Союзі. У Німеччині він після війни одружується вдруге з українкою Галиною Тригуб, яка стала йому доброю порадицею, найвірнішою опорою в житті. Сім'я виростила двох дітей — Нестора та Роксолану.

А на батьківщині плели інтриги енкаведисти. Його сина від першого шлюбу Бориса (на батьківщині лишилися від першого шлюбу син Борис і донька Наталка) змусили звернутися до батька з викривальним радіовиступом, що для нього обернувся глибоким нервовим потрясінням, а для батька — критичним станом здоров'я.

Займався боротьбою з національними та політичними рухами, зокрема тими, які провідували ідеї національної незалежності та закликали до повалення радянської влади. Для досягнення цих цілей часто використовувались жорстокі методи (ув'язнення, допити, тортури), які відповідали режиму радянської влади й були пов'язані з порушенням прав людини та масовими репресіями.

З часом до туберкульозу, який нажив у радянській тюрмі, додався цукровий діабет і серцева недостатність. З 1948 р. він часто хворів, але, прикутий до ліжка, написав свої найкращі твори, зокрема «Сад Гетсиманський» — перший твір емігранта з СРСР, який розповів правду про жахливий катівський механізм радянської влади.

Помер Іван Багряний 25 серпня 1963 року в санаторії Блазієн за робою над черговим рукописом. Тихий Новий Ульм, де він проживав, ще ніколи не бачив скільки траурних вінків і скорботних очей.

Історія написання роману «Тигролови»

І. Багряний — це людина, яку називають Лицарем духу, а його і мір «Тигролови» — одним із захоплюючих пригодницьких романів в українській літературі.

Твір перекладали німецькою, голландською, англійською мовами. Книга була написана за 14 днів, і на закритому літературному конкурсі 1944 р. у Львові автор здобув першу премію. Це свідчить про популярність за кордоном і увагу іноземного читача до тогочасної радянської дійсності.

«Тигролови» — це плід болючих спогадів про кількарічне заслання на Далекий Схід.

Головний герой Григорій Многогрішний — сильна особистість.

Це український інтелігент, бунтар, правнук гетьмана Дем'яна Многогрішного, що став одним із перших політичних в'язнів і був насланий царем до Сибіру.

- Чому ж автор дає своєму героєві прізвище Многогрішний?

Дем'ян Многогрішний був гетьманом Лівобережної України в 1668 по 1672 рік, ставши спілником Дорошенка, почав боротьбу проти Москви. Пообіцяв про свій намір нізащо не віддавати Київ полякам і разом з Дорошенком воювати проти Польщі. На Многогрішного робили доноси і проти нього було організовано змову...

18 березня вночі змовники схопили його і відправили до Москви, де гетьмана катували та звинувачували у зраді. Московські старшини від імені усього малоросійського народу стратили колишнього гетьмана. 28.05.1672 р. його вивели на страту, але цар вислав гінця з повідомленням, що він замінює смертну кару на заслання у Сибір.

Пригодницький роман — роман, сюжет якого динамічний і насичений незвичайними подіями, а також характеризується несподіваним поворотом.

Обговорення висловлювань діячів культури про Івана Багряного та його творчість

□ «Роман чарує справжнім шармом пригодницького жанру: динамічним розгортанням подій, благородством поведінки головних героїв, їхнім умінням знаходити вихід з численних екстремальних ситуацій, торжеством справедливості» (О. Ковальчук).

□ «Роман «Тигролови» і його головний герой виховує сильних і твердих людей української нації» (О. Теліга).

□ «...Стверджує жанр українського пригодницького, роману українського роману, українського усім своїм духом, усім спрямуванням, усіма ідеями, почуттями, характерами. Цим він говорить, нове слово в українському літературному процесі» (Юрій Шерех).

□ «Твір «Тигролови» є епопеєю мужньої боротьби й перемоги нового українства над природою і над його ворогами... Твір високо-патріотичний, високомистецький і повселюдському гуманний» (В. Чернограй).

«Громадська та літературна діяльність Івана Багряного»

Одна із найтрагічніших постатей в українській літературі ХХ ст. > активний учасник відродження > автор ліричних, прозових, драматичних творів, прихильник пригодницько-романтичного напрямку > великий оптиміст і гуманіст > людина — легенда > письменник-емігрант >

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Читати роман «Тигролови».

**Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту
y.levchuk2976@gmail.com**

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку.